

Recenze a krátká sdělení

Sociální pedagogika

Marcela Ehlová

PROCHÁZKA, M. *Sociální pedagogika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. 208 s.
ISBN 978-80-247-3470-5.

Na knižní trh se dostává publikace Miroslava Procházky *Sociální pedagogika*, která slouží k základní orientaci v sociální pedagogice jako moderní vědě a je první precizně zpracovanou publikací pojednávající o historii i současnosti oboru. Autor působí jako vědecký pracovník na Jihočeské Univerzitě v Českých Budějovicích.

Úvodem je nutné předeslat, že tato publikace je pojata mnohem širěji než jako studijní materiál pro studenty sociální pedagogiky a učitelských oborů. Inspiraci a odpovědi na otázky společenské podmíněnosti výchovy naleznou také odborníci z praxe i odborná veřejnost. Kniha je psána čtivým a srozumitelným jazykem a prezentuje ucelený pohled na problematiku sociální pedagogiky. Autor se opírá o vědecké poznatky a rozsáhlou vědeckou, naši i zahraniční literaturu.

Text je přehledně a logicky členěn do šesti hlavních částí. Za velmi přínosnou a potřebnou pro ukotvení disciplíny považují kapitolu první – *Historické kořeny sociální pedagogiky*. Jde o velmi zajímavý průřez historií sociálně pedagogického myšlení s pečlivým výběrem osobností, jejichž myšlení je dodnes inspirací pro teorii i praxi sociální pedagogiky. Druhá část je věnována vzniku a vývoji vědního oboru u nás a v zemích, kde má sociální pedagogika dlouhou tradici. Příklady sociálně pedagogické činnosti jsou spojeny s významnými osobnostmi 19. a 20. století. Ve třetí kapitole autor zařazuje sociální pedagogiku do systému humanitních oborů a vymezuje předmět zkoumání, současné pojetí, obsah a cíle sociální pedagogiky. Aktuálně je popsáno i problematice vymezení profese sociálního pedagoga. Autor zde vymezuje některé z mnoha kompetencí a široké spektrum služeb, jež může profesionální sociální pedagog v praxi nabídnout. Nový je pohled a budoucí vize uplatnění sociálních pedagogů ve všech

věkových kategoriích a různých společenských skupinách v závislosti na společenské potřebě a měnících se životních podmínkách lidí.

Následující tři kapitoly jsou zaměřeny na hlavní obsahová témata sociální pedagogiky, mezi která patří socializace, výchova a sociální role prostředí, zejména působení současné rodiny a školy. V kapitole zabývající se rodinou je důležitá zejména analýza proměny současné rodiny odrážející se v jejich funkcích i výchovných stylech. Za výstižnou považují charakteristiku problémů současné rodiny nacházející se v krizi a vymezení odlišností od rodiny někdejší, která je dnes spíše výjimkou. Autor zdůrazňuje význam nepřímého výchovného působení, důležitost vrstevnických vztahů pro budoucí sociální interakce a apeluje na profesionalitu školní výchovy a profesionální zajištění prevence sociálně patologických jevů ve škole. V závěru publikace se autor věnuje vybraným sociálně patologickým jevům, které negativně zasahují do prostředí školy. Uváděné údaje o rizikovém chování jsou podloženy statistickými údaji a řadou provedených výzkumů v oblasti závislosti a jiných forem násilného chování žáků ve školách. Oblast prevence je zde právem považována za prostor pro uplatnění sociální pedagogiky, kde sociální pedagog se znalostí netradičních technik a metod plní významnou funkci v preventivních aktivitách s mládeží. Vítanou pomůckou pro školní pracovníky může být stručná charakteristika nástrojů prevence ve školním prostředí s přehledem preventivních programů.

Publikace Miroslava Procházky nabízí ucelený pohled na problematiku sociální pedagogiky, která se v době fungování moderní společnosti, nárůstu společenských a individuálních problémů ve společnosti stává nezbytnou disciplínou a zaslouží si plnou podporu. Publikaci považují za dosud nejlepší a nejsystematičtější přehled sociální pedagogiky u nás. Jednotlivé kapitoly na sebe systematicky navazují, nejnovější teoretické poznatky jsou poskytovány srozumitelným jazykem a čtivou formou, takže se kniha stává přístupnou nejen pro odborníky a studenty středních a vysokých škol, nýbrž i pro celou širokou veřejnost.

Textů, které tvoří v pedagogice skutečné přemostění mezi teorií a praxí, není na současném trhu příliš. Objevují se práce čistě odborné, analyzující sociální pedagogiku v jejím širokém spektru, na druhé straně existují texty spíše praktického či metodického charakteru. Propojení obou rovin bývá spíše výjimkou. Tato publikace dokáže přitažlivě a zajímavě, s výzvou k dalším hlubším úvahám reflektovat nejnovější psychologické, sociologické, filozofické i pedagogické poznatky v našich sociokulturních podmínkách, ale i v širších mezinárodních kontextech.

Kontakt na autorku:

PhDr. Marcela Ehlová
Fakulta filozofická Univerzity Pardubice
Katedra věd o výchově
Studentská 97
532 10 Pardubice-Stavařov
e-mail: marcela.ehlova@upce.cz